

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Beesel

Reuver: 02-12-2019
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 201915811
Onderwerp: RIB Resultaten onderzoek 'Rol van de gemeente in de energietransitie'

Geachte raadsleden,

Aanleiding

In de dit voorjaar vastgestelde Duurzaamheidsvisie van onze gemeente hebben we als actie o.a. opgenomen: we onderzoeken of we als gemeente ook zelf aandelen kunnen/willen nemen in energieopwekking en netwerken. Dit in het verlengde van het uitgangspunt dat gemeente en gemeenschap moeten kunnen deelnemen en profiteren in geval er zonne- of windparken in onze gemeente ontwikkeld worden. We hebben de vraagstelling verbreed naar de vraag: welke rol kan, mag, en wil de gemeente nemen bij de energietransitie en welke middelen passen daarbij? Ook hebben we ervoor gekozen om dit vraagstuk met een aantal gemeenten uit de regio op te pakken omdat het vraagstuk in meerdere gemeenten leeft en er zowel lokaal als regionaal behoefte is aan kennisvergaring over de mogelijke rollen die de gemeente kan pakken. De gemeenten Horst aan de Maas en Venray hebben besloten om samen met ons deze handschoen op te pakken.

Gezamenlijk hebben we onderzoek- en adviesbureau Rebel in de arm genomen om het onderzoek uit te voeren.

De uitkomst van het onderzoek is een kader dat de verschillende rollen beschrijft en dat toelicht wanneer een bepaalde rol het beste past en wat de consequenties van de rollen zijn (zie bijlage 1: onderzoek "De rol van de gemeente in de energietransitie"). Dit kader kan gebruikt worden bij diverse toekomstige energieprojecten en is een nadere uitwerking van het gemeentelijke beleid voor duurzame energieopwekking (KODE Beesel) dat in januari 2020 ter vaststelling voorligt. In deze RIB zetten we de belangrijkste hoofdlijnen van het onderzoek voor u uiteen en kondigen vervolgstappen in deze aan.

Hoofdlijnen van het onderzoek

De gemeentelijke rol

Om te komen tot een kader met betrekking tot de rol van de gemeente in de energietransitie is de hoofdvraag "wat is de rol van de gemeente in de verschillende opgaves en fases van de energietransitie" opgeknipt in vier deelvragen:

- Wat moet een gemeente doen (verplichtingen vanuit rijk/provincie)?
- Wat mag een gemeente doen (wet en regelgeving)?
- Wat kan een gemeente doen (financieel, bedrijfsvoering)?
- Wat wil een gemeente doen en hoe willen we dat bereiken (ambitie)?

Kijk voor
actuele openingstijden
op onze website
www.beesel.nl

Raadhuisplein 1
5953 AL Reuver

Postbus 4750
5953 ZK Reuver

T 077 474 92 92
F 077 474 58 88

www.beesel.nl
info@beesel.nl

BNG 28.50.00.780

IBAN: NL50BNGH0285000780

BIC: BNGHNL2G

KvK nummer: 14130743

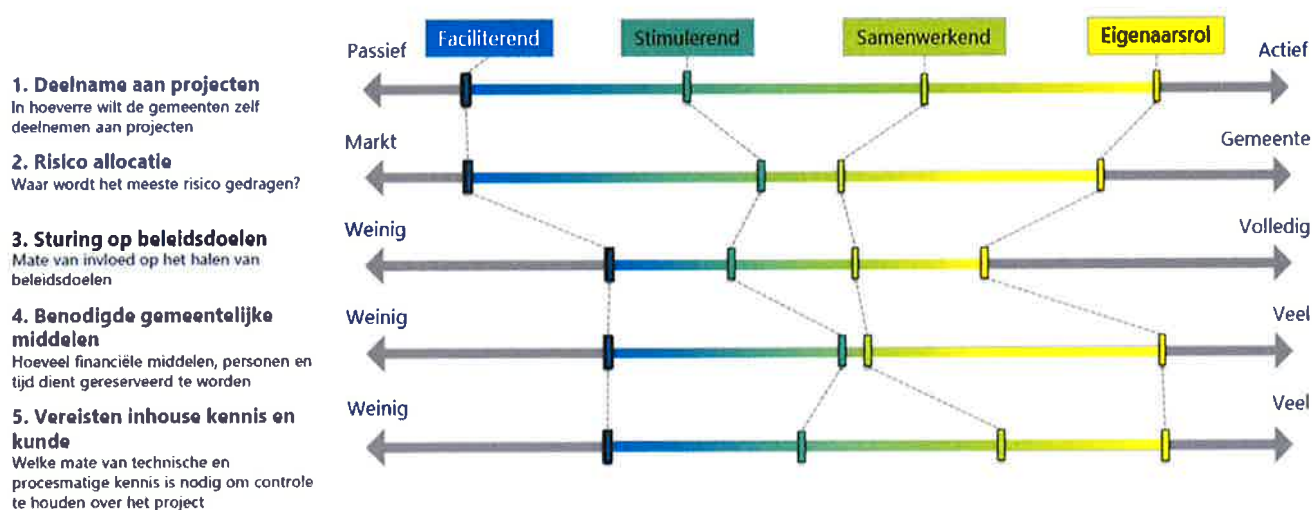
Uit het onderzoek blijkt dat er maar een beperkt aantal harde verplichtingen vanuit hogere overheden gelden, waar de gemeente echt aan moet voldoen. Zo moeten gemeenten in regionaal verband een energiestrategie opstellen (de RES) en moet iedere gemeente voor het einde van 2021 een Transitievisie Warmte hebben opgesteld. Daarnaast stelt het klimaatakkoord dat er gestreefd wordt naar 50% eigendom van de productie van duurzame energie voor de lokale omgeving (burgers en bedrijven).

Het antwoord op de vraag wat een gemeente kan en mag hangt sterk af van het soort project en de rol die de gemeente wil pakken. Onze kwantitatieve doelstellingen lopen gelijk op met de ambities uit het klimaatakkoord, namelijk 49% reductie van CO₂-uitstoot in 2030 en 100% duurzame energie in 2050. Maar we hebben daarbij als gemeente Beesel wel de ambitie om verantwoordelijkheid te pakken zowel op het gebied van energie, als klimaatadaptatie en circulariteit. Hierin kunnen we verschillende rollen als gemeente aannemen.

Kijkend naar de ambities, kaders en randvoorwaarden kunnen we vier mogelijke rollen benoemen, waarbij de gemeente in toenemende mate regie heeft:

- Faciliterend (toetsen en begeleiden van marktinitiatieven);
- Stimulerend (ondersteunen van initiatieven d.m.v. subsidies, garanties, leningen);
- Samenwerkend (samen met marktpartijen en initiatiefnemers projecten oppakken);
- Eigenaarschap (een project volledig voor eigen rekening, risico en rendement in eigen beheer oppakken).

De rol van de gemeente is zoals gezegd afhankelijk van de ambitie, het soort project, de positie van de marktpartijen en de mate van flankerend beleid. Voor het leggen van zonnepanelen op daken is met name een faciliterende en stimulerende rol nodig (vergunningverlening en subsidies), terwijl voor een warmtenet of een windpark met een belangrijke rol voor lokaal eigenaarschap een samenwerkende rol of eigenaarschap voor de hand ligt. Voor iedere rol geldt echter een andere mate van betrokkenheid, risico, sturingsmogelijkheden en inbreng van kennis en middelen. Onderstaand schema geeft de onderlinge verhouding tussen deze voorwaarden en rollen weer. In het rapport van Rebel worden deze rollen nader uitwerkt en toegelicht (pagina 10 t/m 17).

Het onderzoek verschaft een interessant en relevant inzicht in de verschillende rollen en geeft ook aan welke inspanningen in een bepaalde rol nodig zijn, welke mate van risico aanwezig is als ook welke kansen er liggen. Voorbeeld: "is een gemeentelijk energiebedrijf haalbaar?". Deze vraag is in de basis met "ja" te beantwoorden. Er zijn immers geen wettelijke of beleidsmatige kaders die dat verbieden. Relevanter is de vraag in welke mate een echt gemeentelijk energiebedrijf (dus een aparte afdeling binnen de gemeentelijke organisatie die met publieke middelen risicodragend

investeert in- en eigenaar is van energie bronnen en/of energienetwerken) noodzakelijk en wenselijk is. Een dergelijke vraag is niet zondermeer met "ja" te beantwoorden. Een gemeentelijk energiebedrijf vraagt immers forse en risicovolle inzet van publieke middelen plus het opzetten van een compleet nieuwe afdeling met experts om het energiebedrijf te kunnen runnen. Op deze wijze kan elke rol worden beschreven. Het ligt dan ook voor de hand om per opgave of project de juiste rol te kiezen en daar de best passende instrumenten bij te zoeken. Die rol en inzet is sterk afhankelijk van de aard van een project. Bij zonnepanelen op woningen is deze heel anders dan bij een warmtenet of een windpark. Bij ieder project kan een passende afweging gemaakt worden tussen "rendement" (in welke mate worden onze beleidsdoelen gehaald en vloeien de opbrengsten terug naar de omgeving) en "risico" (inzet van mensen en middelen, haalbaarheid van een project) dat samenhangt met de verschillende rollen.

Vervolg

In KODE Beesel, dat in januari 2020 voorligt ter vaststelling door de gemeenteraad, wordt dit onderzoek naar de rol van de gemeente in de energietransitie al aangekondigd. Intussen zijn de resultaten beschikbaar en willen die u niet onthouden.

We zullen het presidium een voorstel voorleggen om na behandeling van KODE een werkvergadering over de rol van de gemeente in de energietransitie in te plannen met als onderdelen:.

- Presenteren en nader toelichten van het onderzoek;
- Gedachtenwisseling met de raad over mogelijke rollen in relatie tot KODE Beesel;
- Dit kan leiden tot enkele uitgangspunten bij de rolbepaling.

Terzijde

Het blad VNG-magazine heeft lucht gekregen van dit onderzoek is voornemens een artikel hierover te plaatsen in een themanummer rond energietransitie. Uiteraard worden hierin alleen achtergronden en resultaten gepubliceerd, zonder stellingnames vanuit de gemeente.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Beesel,

Ellen Janssen
secretaris

Wil Rutten
burgemeester

Bijlagen

1. Rapport "De rol van de gemeente in de energietransitie".

